

In deze tijd

De meeuwen vlogen boven de oude haven. Het was hun laatste vlucht van de dag, het licht boven Roscoff werd al zwakker. Het was winter, de vroege avond riep iedereen terug naar huis. Een reiziger liep over de kade naar de weg toe. Zijn trekkersrugzak stak boven zijn schouders uit, een muts beschermde zijn hoofd tegen de wind, hij had zijn handen geklemd om de banden van zijn rugzak. Op de weg waren kinderen aan het spelen, ze bogen zich over het havenbassin, wezen naar de krabbenpoten en oesterschelpen op de bodem. Hun grootouders waarschuwden hen, herinnerden hen eraan dat de mens op zijn hoede moest zijn voor het water, want ook al was hij er ooit uit voortgekomen, inmiddels was de aarde zijn thuis.

De reiziger stak de weg over naar het bushokje. Het bankje was onbezet. Hij bevrijdde zich van zijn rugzak en rekte zich uit, zonder de naderende voetstappen te horen.

‘Hebt u een vuurtje voor me?’

Hij draaide zich om. Tegenover hem stond een tenger vrouwtje van gevorderde leeftijd, in het blauwe habijt van de Zusters van Liefde. Ze hield haar sigaret omhoog en raadde zijn gedachte: ‘Ook nonnen hebben slechte gewoonten.’

De reiziger doorzocht zijn zakken en haalde een aansterker tevoorschijn. Terwijl ze haar in de wind wapperende sluier opzij hield, stak zuster Delphine haar Gauoise aan. Ze bedankte hem en ging een eindje verder op de havenmuur zitten. De oplichtende, felroze kleur van de wolken die boven de haven dreven was kenmerkend voor de kou aan het einde van deze winterdag. Zuster Delphine haalde een brief uit haar jas en vouwde hem open.

Beste zuster Delphine,

Ik hoop dat u wat over het ergste verdriet heen zult zijn wanneer u deze brief ontvangt. In het Moederhuis treuren wij nog steeds om het overlijden van zuster Bernadette. De Heer heeft ongetwijfeld geoordeeld dat haar opdracht op aarde volbracht was, aangezien hij haar zo plotseling tot zich heeft geroepen. Met deze gedachte troosten we onszelf.

Ik ben blij u te kunnen mededelen dat u binnenkort niet meer alleen zult zijn. Een van onze meest toegewijde zusters zal op de eerste dag van de kerstvakantie naar u toe komen. Zuster Anne Alice werkt al twintig jaar bij ons in het Moederhuis, maar haar geschiedenis gaat nog veel verder terug: op haar dertiende kwam ze al naar onze kapel om te bidden tot

de Heilige Maagd. In zekere zin is dit altijd haar huis geweest. Ze heeft de Rue du Bac nooit eerder verlaten, deze opdracht in de provincie is haar eerste. Ze komt op eigen verzoek naar Roscoff om ervoor te zorgen dat u steeds iemand heeft om u terzijde te staan. Ongetwijfeld heeft de roep van de zee het gewonnen van haar alledaagse leven in de stad! Haar kwaliteiten zullen een waardevolle aanwinst zijn voor onze gemeenschap.

Ik vertrouw haar aan u toe en zal u beiden gedenken in mijn gebeden.

Zuster Françoise

Aan het eind van de weg werden de koplampen van een bus zichtbaar, het schijnsel weerspiegelde op het natte wegdek. Het voertuig stopte bij het bushokje, de voorste deuren gingen open en de eerste passagiers stapten uit. Een van hen droeg een blauwe sluier op haar hoofd. Zuster Delphine stopte de brief terug in haar zak en vouwde haar handen in haar schoot.

‘Heer, zorg ervoor dat ze geen troela of tuthola is.’

Ze liet haar peuk vallen, kwam overeind en zwaaide; in de verte merkte de andere zuster haar op. Ze pakte haar koffer op en liep weg van het groepje reizigers. De reis vanuit de hoofdstad had haar blijkbaar niet vermoeid: ze kwam met snelle pas naderbij en droeg moeiteloos haar bagage, terwijl in het voorbijgaan alle ogen op haar gericht waren. Ze was een van die figuren die op straat wer-

den opgemerkt, zonder dat ze bewust de aandacht trokken of daar trots op waren.

‘Ik ben zuster Anne.’

Hartelijk schudde ze zuster Delphine de hand. Kleine rimpeltjes in de hoeken van haar lichtgroene ogen, een liefdevolle, doordringende blik die vertrouwen en genegenheid opriep. Een sluier liet haar perfect symmetrische gezicht vrij, evenals een deel van het golvende, kastanjebruine haar. Als je naar haar keek vergat je bijna die marineblauwe stof, een teken van haar geloof, de witte kraag die verwees naar het verzaken van de wereld, de jurk in dezelfde kleur blauw, die haar toewijding aan de zorg voor de allerarmsten toonde: zuster Anne droeg haar habijt als een tweede huid.

‘Het spijt me van zuster Bernadette.’

Zuster Delphine was totaal niet van streek door dit overlijden, aangezien de overledene in kwestie de verwaandste tuttebel was die ze de afgelopen twee jaar was tegengekomen; achteloos trapte ze de smeulende sigarettenpeuk uit.

‘Ja, ik heb erg om haar getreurd. Kom, dan gaan we.’

Ze draaide zich om en liep terug naar de oude stad. Langs de gevels hielden intrigerende gedaanten zich schuil in het graniet: hier een engel boven een houten deur, daar een heilige op de hoek van een steeg, waterspuwers, reders, draken; ze waren overal verscholen in deze oude zeeoversstad. Gedurende vijf eeuwen waren ze versteend en ze leken alleen te ontwaken nu de avond naderde.

Op de kruising wees zuster Delphine naar een oud gebouwtje met een torentje.

‘Dat is de voormalige kapel van Sainte-Anne. Die naam zul je hier overal tegenkomen. De Bretons koesteren een grote verering voor hun patroonheilige.’

Ze keek over haar schouder. Niemand te zien; ze liep alleen door de straat.

In de verte was zuster Anne overgestoken naar de kade, ze had haar koffer neergezet en stond nu te kijken naar de oude haven. Ze tuurde naar de pier, zocht tussen de aange-meerde boten naar wat zuster Rose haar had voorspeld. Het was twee weken geleden. De lauden waren zojuist afgelopen. De kloosterzusters liepen zwijgend naar de refter, zuster Anne in hun midden, nog vervuld van de ochtendgebeden. Plotseling had een knokige hand haar arm vastgepakt: ‘Vannacht had ik een droom: je zal een verschijning van de Heilige Maagd zien in Bretagne.’ Naast haar glimlachte zuster Rose, zoals elke keer als de nacht haar de toekomst had voorspeld, zoals elke keer als de tijd haar gelijk had gegeven. Met haar schorre stem had ze nog gefluisterd: ‘Ik heb haar gezien, net zo duidelijk als ik jou nu zie.’ Beide zusters waren de refter binnengegaan en hadden niet meer gesproken. Drie dagen waren voorbijgegaan. Toen hoorde het klooster over een sterfgeval in een communiteit in de provincie: zuster Bernadette was overleden en de overgebleven non kon het werk niet in haar eentje aan. Er was dringend een vrijwilliger nodig. De betreffende gemeente bevond zich op de punt van Noord-Finistère.

‘Zuster Anne.’

Naast haar stond een rillende, zichtbaar geïrriteerde zuster Delphine, ze vroeg zuster Anne met haar mee te gaan en liep de kade weer af. De wolken aan de hemel waren nu loodgrijs, ze leken op onweerswolken en verduisterden de haven en de granieten stad. ‘Vannacht had ik een droom: je zal een verschijning van de Heilige Maagd zien in Bretagne.’ Zuster Anne pakte haar koffer en draaide zich voor de zekerheid nog een laatste keer om naar het havenbassin, alsof deze belofte ieder moment bewaarheid kon worden. ‘Ik heb haar gezien, net zo duidelijk als ik jou nu zie.’ In het duister klonk geronk: een pleziervaartuig kwam terug van zee en naderde de pontons in het midden van het bassin, tientallen witte silhouetten werden gewiegd door het wervelende water, een spookachtige dans op het ondoorschijnende oppervlak. De motor zweeg en de boot werd een spook tussen de andere. De nacht riep allen terug naar het vasteland, en iedereen gehoorzaamde aan die wet.

Zuster Anne liet niet meer op zich wachten, onder de lantaarnpalen haastte ze zich terug over de kade.

‘Heb je nog plannen gemaakt voor de vakantie?’

Zijn moeder dompelde een bord in het water van de gootsteen en wreef het schoon met een sponsje. Naast haar glimlachte Hugo geamuseerd, terwijl hij het glas afdroogde dat ze hem had aangegeven.

‘Ik heb me niet bij een sportclub opgegeven, als je dat wilt weten.’

‘Een lichamelijke activiteit zou goed voor je zijn. Je hebt die voetbalclub in Saint-Pol-de-Léon. Of anders basketbal.’

Ze haalde het bord uit het water en spoelde het af onder de kraan, het kokendhete water maakte stoomwolken boven de gootsteen en condenseerde op de tegeltjes; aan de andere kant van het venster vervaagden de paden van het eiland in de duisternis.

‘En als je niet achter een bal wil aanhollen, waarom dan geen vechtsport? Judo, bijvoorbeeld? Dat soort sporten vind je misschien ook wel leuk.’

Ze keek opzij en was niet verbaasd een spottend glimlachje op het gezicht van haar zoon te zien. Hij had kuiltjes in zijn volle wangen. Een donker donslaagje accentueerde zijn bovenlip, zonder afbreuk te doen aan zijn jeugdige trekken. Hugo had een paar dagen eerder zijn zestiende verjaardag gevierd en doorliep de puberteit zonder zich er druk over te maken, zonder geruzie als zijn ouders hem iets opdroegen, zonder opstandig gedrag om zich tegen hen af te zetten. Sommige jongeren kunnen het zonder woede stellen als ze plezier in de studie hebben gevonden.

‘Wat voor sport dan ook. Je zou je vader er een plezier mee doen.’

In de kamer ernaast klonk de telefoon. Ze schrok op van het geluid; er werden de komende twee dagen geen telefoontjes verwacht. Haastig draaide ze de kraan dicht, gaf het natte bord aan haar zoon en trok met moeite haar keukenhandschoenen uit, terwijl haar man vanuit de huiskamer riep: ‘Het is Matthias!’

‘Ik kom eraan!’

Hugo droogde het bord af, onverschillig voor de opschudding die altijd door deze telefoontjes ontstond: sinds zijn oudere broer het huis had verlaten, had hij van zijn afwezigheid een nieuwe karaktertrek gemaakt.

Zijn moeder legde de handschoenen op de rand van de gootsteen.

‘Maak jij het even af?’

Hij knikte, zonder verwijt, en zijn moeder haalde een hand door zijn dikke, bruine haar, dat op haar eigen haar leek.

‘Probeer het alsjeblieft. Het zou jullie dichter bij elkaar brengen.’

Ze draaide zich om en liep de keuken uit. Het werd stil in het vertrek. Zonder zich te haasten opende Hugo de kast en zette het bord op de stapel. Hij had zich wel eens afgevraagd of zijn broer het niet expres deed, of hij niet precies op dit moment belde, na het eten, zodat hij alleen met de afwas zou blijven zitten, en er hem op die manier aan herinnerde dat hij hem zelfs vanaf een ander continent nog kon dwarszitten. Hij had meteen spijt van die gedachte. Hij werd al zo vaak negatief met zijn broer vergeleken dat hij niet het omgekeerde wilde doen. Het keukenraam was beslagen. Hij veegde met zijn hand over de ruit, keek naar de avond die over de kust was neergedaald: de wolken waren verdwenen, de sterren waren weer zichtbaar. Een glimlach gleed over zijn gezicht. Snel waste hij de laatste borden af en haalde het sponsje nog even door de gootsteen, daarna verliet hij de keuken en liep met twee treden tegelijk de trap op. In zijn kamer deed hij de lamp op zijn bureau aan, een lichtgevende globe die het oppervlak van Mars met zijn kraters weergaf. Boven zijn werkplek hingen posters van sterrenbeelden, kaarten van het zonnestelsel. Hij pakte een stanleymes en knielde neer bij het pakket op het tapijt. Sinds zijn verjaardag had Hugo zichzelf verboden het aan te raken, hij was plan het pas open te maken op een avond met een onbewolkte hemel. Hij sneed de tape door, trok de verpakking open en haalde het bubbeltjesplastic weg rond het voorwerp waar hij

zijn ouders twee jaar lang om had gesmeekt. Hij tilde het voorzichtig op. De telescoop was lichter dan hij had gedacht. Zij handen maakten kennis met het instrument, onderzochten de montering, de oculairs, de telescoopbuis, bladerden door de pagina's van de gebruiksaanwijzing. Voor hem begon de ontdekking van de hemel hier al, geknield op het tapijt, de blik geconcentreerd op het mechaniek van het instrument, in deze kamer waar zijn bewondering was gegroeid voor alles wat de mens nooit zou kunnen begrijpen: het heelal en zijn werelden. Hij keek op zijn horloge, stond snel op en schoof de lege doos naast de boeken die hij nog niet had ingekeken. Hij had onlangs de theorie van de parallelle universums ontdekt en had boeken van Brian Greene en Michio Kaku besteld over dat onderwerp. Hij trok zijn windjack aan, pakte de kijker en liep zijn kamer uit. Op de overloop stopte hij even bij een gesloten deur: geen beweging of geluid aan de andere kant. Julia lag waarschijnlijk te slapen. De vorige nacht had ze tot aan de ochtend liggen hoesten en Hugo was telkens wakker geschrokken wanneer dat raspende, fluitende geluid terugkeerde, telkens wanneer zijn ouders elkaar aflostten aan haar bed. Zijn jonge zusje had al vanaf haar geboorte te kampen met nachten waarin haar ademhaling dreigde te stoppen. Hij besloot niet op de deur te kloppen en liep de trap af.

In de huiskamer stond de televisie aan: '... ander nieuws, een aardbeving met een kracht van 4,7 heeft plaatsgevonden op de zeebodem voor de kust van Finistère, de schok-

ken waren te voelen tot in Brest en Quimper. Toch hoeven de kustbewoners niet bang te zijn voor een vloedgolf...'

Zijn vader zat op de bank naar het einde van het tv-journaal te kijken, met één arm op de armluning en de andere over de leren rugleuning. Michel Bourdieu keek naar het scherm met dezelfde blik die hij op zijn leerlingen richtte: doordrongen van een autoriteit die hem nooit verliet, zelfs niet als het avond was geworden, zelfs niet als hij geen geschiedenisles gaf aan zijn klassen op de middelbare school. De leren kussens zakten in onder zijn brede gestalte, de vloer kraakte onder de poten van de bank. De aanwezigheid van zijn vader leek op alles in de huiskamer te drukken.

'Waar is mama?'

Zonder hem aan te kijken pakte Michel Bourdieu de afstandsbediening en zapte naar een andere zender. Boven de bank hing een kruis aan de muur met een voorovergebogen Christus, die bedroefd leek te kijken naar de kalende schedel van de heer des huizes.

'Ze is in haar kamer. Ze is van streek door het telefoontje van je broer. Er is een explosie geweest in Menaka, een autobom. Godzijdank is Matthias niet gewond geraakt, maar twee militairen van zijn regiment zijn dood.'

Eindelijk draaide Michel Bourdieu zich naar de deuropening, wierp een geringschattende blik op zijn tweede zoon, die noch het postuur, noch de zelfverzekerdheid van de eerste had, en wiens aanwezigheid alleen al een minachting in hem opwekte die hij moeilijk kon verbergen. Som-